

EDITORS-ADMINISTRADORS: UMBERT Y MIR—Cadena de Cort, n.º 11—Palma.

DOMINICA NONA DESPRÉS DE CINCOGESMA

Que devem fer reynar á Jesu-Crist en els nostros cors

QUE es lo que pot obligar al Fill de Deu á plorar en el temps meteix de son trionf, y en el cual pareix que més bé devia mesclar la seua alegríá ab la del poble que li anava devant? El Sant Evangeli mos diu que la vista de Jerusàlem fonch la que arrancá llágrimes als seus ulls; el seu còr, plè de bondat y ternura envers d'aquell poble ingrát, no li va permetre mirar sens pena els mals de que estava amenassat: deplora la seua ceguera, porque vé com á rey y no lo vol regoneixer: dona la pau y no la vol rebre: això es lo que lo conmové sensiblement y lo que l'affigeix.

Deplorèm també noltros la duresa d'aquell poble, però procurèm no donar al Fill de Deu motius per plorar per noltros: ¿No s'ha presentat moltes vegades per ferse regoneixer per noltros sens que noltros l'haguem rebut? ¿No mos ha oferit moltes vegades la pau sens que noltros l'haguem volgut admetre? Examinem aixó de més prop. Es cèrt que el Fill de Deu vol reinar en els nostros còrs, porque adquirí aquest reyne ab el preu de la seua sang; d'aquest reinat parlava l'angel quant va dir á la Santíssima Verge que son Fill, reinaria eternament en la casa de Jacob, axò es, en el còr de tots los feèls que componen la Iglesia. Es el reinat del amor que el Pare doná el Fill. Es nomenat reynat del amor, porque l'amor fa reynar á Jesu-Crist en los còrs, porque no hi ha en Ell altres lleys que les del amor, porque no se donan altres batalles que les del amor, y finalment porque tot ho guía l'amor. D'aquest reyne se va dir que estava á dins noltros, pues desde el moment en que estimam á Deu, ve á establir en noltros sa morada, y á reynar espiritualment en nostros còrs antes que noltros reinem ab Ell en la seua gloria. Se mos digué que desde que Jesu-

Crist va patir, no reyna el peccat en el nostros còs mortal: el reyne del peccat es el que devèm destruir per establir el del Salvador. Y no obstant, ¿cuántes voltes se presenta Jesu-Crist per ser rebut en los nostros còrs com á Rey, sens que noltros volguem regoneixerlo?

¿Reyna Jesu-Crist en el còr del qui no pensa més que en replegar riqueses per tota classe de mèdis y camins, á fi de ferse un Deu de son òr y de la seua plata? ¿Reyna en el còr del qui se deixa arrebatre de la ira y no es amo de sí meteix? Reyna en el còr de la dona que sols cuida de adornarse, donantho tot á un còs que se podrirá en el sepulcre, y sens voler dar res per s'ánima immortal? Noltros—diu Sant Pau—som criats del meteix á qui servim: voltros no obehíu més que á les vostres passions, á la ira, á la vanidat, á la venjansa, á la passió del joch, á la avaricia; sou, donchs, criats d'Ell, y després d'aixó encara no creis donar ocasió al Fill de Deu porque plòr demunt voltros, com plorá demunt els juhèus.

Pero ¿cuántes voltes no mos oferí la pau lo meteix que á ells, sens que haguem volgut rebrer-la? La paraula *pau* mos fa recordar que quant estam en peccat, estam en guerra en Deu. Jesu-Crist mos ofereix la pau quant mos apremia á reconciliar-nos. Aquella enfermedat que mos envía, la mort d'un amich, els remordiments, la predicació, el bon ecsemple, etc., son altres tants de mèdis de pau que mos ofereix: ¿los aprofitam?

JOAN BAUTISTA ENSEÑAT, PVRE.

SÚPLICA

Vuelve tus ojos, Jaime,
A la tierra por tí patrocinada;
Su bandera, gloriosa en otro tiempo,
Vemos hecha girones y humillada.
España, en dolorosas contorsiones
Se agita, sin honor, desesperada.
¡Jaime! Tú solo puedes
Salvar á esta nación desventurada.

M. R. F.

SANTOS DE LA SEMANA

Dia 24. Lunes.—Vigilia. Ayuno. SANTOS Francisco Solano, franciscano; Victor, Etereacio, Victorino, Vicente, Romano, David y Rufino, mrs.; Ercisino, ob. SANTAS Cristina, Niceta, Aquilina, y Sevina, vgs. y mrs.

Continúan las Cuarentahoras en Sta. Magdalena.

Dia 25. Martes.—Fiesta. Santiago el Mayor Apóstol, patrón de España. SANTOS Cucufate, Félix, Cristóbal, Pablo, Florencio y Teodomiro, mrs.; Magnerico ob.; Simeón, monge. SANTA Valentina, vg. y mr.

Concluyen las Cuarentahoras en Sta. Magdalena.

Dia 26. Miércoles.—Antes día de Misa. Santa Ana madre de la Santísima Virgen María. SANTOS Erasts, Sinfronio, Olimpio, Teódulo y Jacinto, mrs.; Pastor, pbro; Valente, ob.; Santa Exuperia, mr.

Empiezan las Cuarentahoras en S. Miguel.

Dia 27. Jueves.—SANTOS Pantaleón, médico y mr.; Hermolao, Hermipo, Hermócrates. Félix Mauro, Sergio, Aurelio, Jorge y Félix, mrs.; Lupo y Eterio obs.; SANTAS Juliana, Semproniana, Jucunda, Natalia y Liliosa, mrs.; Antusa, vg.

Continúan las Cuarentahoras en S. Miguel.

Dia 28. Viernes.—La Beata Catalina Tomás, vg. SANTOS Nazario, Celso, Eustasio, y Acacio, mrs.; Victor Papa y mr.; Inocensio I Papa. Lauson, ob.; Pelegrin, pbro.

Concluyen las Cuarentahoras en S. Miguel.

Dia 29. Sábado.—SANTOS Simplicio, Faustino, Eugenio, Antonino, Teodoro y diez y ocho compañeros mrs.; Félix II, Papa y mr.; Olavo Rey y mr.; Guillermo y Próspero, obs; SANTAS Marta, vg.; Lucila y Flora vgs. y mrs.; y Serafina, vg.

Dia 30. Domingo X después de Pentecostes. SANTOS Abdon Senen mrs.; Rufino mr.; Urso, ob.; SANTAS Máxima, Donatila, Segunda, y Julia, mrs.

Empiezan las Cuarentahoras en Montesión.

EL LLIBRE PENSAMENT

(Original de Fr. Ambròs Valencino)

ERA aquell temps de masons y lliberals. Els primers perseguían á l' Iglesia de Deu, arribant sa iniquitat fins á l' extrem de tenir presoner el Vicari de Cristo; y els segons ja arruinavan á l'Espanya d' una manera horrorosa. Basta dir qu' havían proclamat sa llibertat d' ensenyansa, de religió, d' imprenta, d' associació, de pensar, de xarrar y d' escriure tots els desbarats que volían; la de blasfemar, de condemnarse, y, finalment, llibertat completa per tot lo dolent, y cohibició absoluta per lo bò.

Idò, á n' aquell temps de lliberals (que Deu eternament confonga, amèn) vivía en Tòfol es diligencié que duya gent del meu poble á n' el ferrocarril. Era en Tòfol, segons ell deya, un lliurepensador de sèt soles, costant lector del *Motin* y *Las Dominicales* y d' altres paperutxos d' igual cepa que per afronta d' Espanya ja se publicavan; y era de veure se cúrolla qu' hey duya y lo encès qu' hey anava. Encare no havia dit *arri*, quant entregava ses llongues á s' atlòt y ja era dins se diligència mesclat amb sos passatgés. Allá desfeya el paperot y no més cercava ocasió per armar una brega religiosa, com ell deya, ab sa germana del Rector ò ab sa dona del Batle.

Un día va entrar dins sa diligència el senyor Matgí. El cotxo anava encistat de passatgers y apesar d' axò en Tòfol s' assegué devora sa portàlera, donant per excusa que feya un fret que pelava. Apenes comensaren á caminar quant obrí sa maleta del correu, trèu un paperot, el desplega, y quant el senyor Matgí vé qu' eran ses *Dominicals*, els seus ulls se com espantaren, lo meteix que si hagués afinat una serp que passás per dins ses mans d' el carriler.

—¿Qu' es axò Tòfol? digué ab extranyesa.

—¿Que vol V. que sia? *Les Dominicals* del lliure pensament.

—¡Ah! sí; ja les coneg.

—V. les coneix.

—Si, vaig esser suscriptor fins l' any passat.

—Y perque les deixá.

—Perque no duen més que barbaridats, blasfèmies, y desbarats com ses que du per títol.

El diligencié obrí uns ulls com á salés y los clavá demunt el senyor Matgí; mentres aquest deya:

—Sí homo; aqueix títol es un absurdo, una farsa, paraules buydes per enganyar els beneits. No heyá tal llibertat de pensar.

—Com? ¿Jo no som lliure per pensar lo que me don la gana?

—No Senyor! ni tú ni ningú té llibertat per pensar lo que vulga.

—Vol dí; si me dona la gana de pensar que Cristo es una fábula, y el Papa un truhan, y l' Iglesia una mentida, y els Sants uns pillos: ¿Qui me farà gastos?

En Tòfol acursá y estirá un parell de vegades el coll, com aquell qui diu ¿qui 'm banya el nás de saliva?

El Senyor Matgí el se mirá y fé se mitja com un qui diu, ò te daré una *lata* ò vas á reventar de sabi, y digué:

Y si á mi me passa p' el cap de dir de ton pare qu' es un lladre, y ta mare una jeneteta y tú un poca cosa ¿quí me ferá contrari?

En Tòfol, més encés qu' un misto, se gratá el cap sense sabrer per hont sortí, fins que digué.

—Axò no! Som lliures per pensar lo que mos don la gana, ab pich que no ofendrém á ningú, y vosté m' ofén, pensant malament dels meus pares.

—Y tu m' insultas, pensant malament de Cristo, del Papa y dels Sants; que, si es clá que ton pare no es un lladre, més cèrt es encara que Jesu-Crist es Deu, que 'l Papa es el seu Vicari y que els Sants están á n' el cèl; además en lo teu modo de pensar ofens á Deu, y á docents millons de catòlics que 'l tenen per Pare; mentres que jò únicament t' he ofès á tú. Per lo meteix no tenim llibertat per pensar axí com mos don la gana, sinó per pensar conforme á sa veritat, á sa rahó, á sa justicia y á sa moral; y axí lo que dius tú y aqueixos papers, no son més que desbarats, absurdos y blasfèmies.

—Vosté pareix que s' ha proposat empagairme.

—Jò, no: tú ests el qui t' has empagahit de parlar de lo que no sabs, ni entens.

—Vosté lo que's un comprometedor molt gran.

—Y tú un xarrador de primera.

—Troba vosté qu' está bé lo qu' ha dit de mon pare y de ma mare?

—Poch, á poch, Tòfol. Jò no he dit que ton pare fos un lladre y ta mare una geneta. Ves alerta! Jò lo qu' he fet es estat darte una llissó, perque vessis que no hey ha tal llibertat de pensament, ni som lliures per pensar axí com volém. Perque, una de dues: ò som lliures per pensar axí com volém ò no; si no heu som, tú no dius més que desbarats; y si heu som, y tú pots pensar de Cristo axí com vulgues, jò heu som per parlar de tú ò de ton pare axí com voldré. ¡Ala! á veure qu' hey dius.

En Tòfol cercava una sortida y no'n trobava per lloch y compreguentho el senyor Matgí, digué:

—Es un error grosser que lluita cuantre sa

rahó el pretenir que s' homo tenga completa llibertat de pensar lo que vulga. En s' orde metafísich no pot pensar lo que vol. Ell no pot pensar que hey haja efecte sense 'causa, ni que sa part sia més grossa que es tot? En s' orde físich, no pot pensar que 'l sol no fassi claror, ni que 'l día sia la nit, la terra òr y la neu nêgre? En s' orde moral, pot esser la virtut vici, y el vici virtut, que el fer mal es honrós, y el fer bé reprehensible? En s' orde matemátich, que dos y dos no son quatre ò que cinch y cinch son catorce? ¿Ahont es sa llibertat de pensament si per totes parts está el pensament fermat y subjecte á ses lleys inmutables, necessaries y eternes? Ahont es sa llibertat de pensar ab no ser á ses cases de locos? Y loco fermador ests tú, Tòfol, y heu serás mentres no tiris aqueixa malaída lectura que te du tant trastornat. Ses males obres mos fan culpables devant Deu. Y si heu son ses obres no heu serán els pensaments d' hont neixen? Será culpable sa pistola que mata y no heu será s' homo que le despara?

En Tòfol estava aplastat devant tantes rahons; però fé forsosament sa mitja y se posá á cantar aquesta cansó:

*Mi padre me predica
y yo le digo:
predicar en desierto
sermón perdio.*

—Sermón perdio senyor Matginet. No gastis més saliva que jò pensaré axí com voldré.

—Está bé, mentres mos permetis que pensém de tú altra tant.

—Sí, sí, sí. Vostès poden pensar axí com vulgan.

Ab tot y ab axò arribaren á n' el poble y va devallá el senyor Matgí.

Els viatjers se donaren una mirada per hom, se digueren una paraula á s' oreya y pegaren un esclafit de riayes; havían conspirat quantre el cotxer. Arribaren á s' aturada de la diligència y sa primera que pagá va esser una veyá grossota que allargant sa ma digué al diligencié.—Per mí y sa meua fiya,—mentres li doná tres botons.

En Tòfol los se mirá poch á poch, se espolsá els uys, com si s' axicás de dormí, los torná á mirá, y veent que sa dona s' en anava, l' aturá diguent. Ascolti, que m' ha donat?

—¿Y que t' he d' haver donat? Sa paga del dos asientos.

—Paga doble me devía donar y m' entrega tres botons.

—Es fals! Li he donat tres pessetes, dues per mí y una per sa fiya; paga doble, com tú volíes.

—Senyora, no son més que tres botons!

Te dich que 's fals. Tú pots pensar axí perque ets lliure pensador; y noltros, que tenim llibertat com tú, pensám d' altra modo; ò sinó qu' heu diguen tots.

—Tres pessetes, tres pessetes, digueren els viatjers.

El senyor Matginet, antes de donar lloch á que 'en Tòfol sortís de la sorpresa li posá dins sa má una pesa de dos y li digué: Tornem el canvi.

—Que canvis, ni canvions, si no m' ha donat més que dues dècimes.

—Axò son dues pessetes; y tornamen una.

—Però homo...

—No hey ha perons ni perones. ¿No sabs com quedarem? que s' homo té llibertat de pensar.

En Tòfol comprendé el mal paper que feya y sa broma que li donaven y tornantse rascá el cap digué:

—Homo, axò del lliure pensament no es més que anam á un dir.

—Anam á un dir?... desbarats, desvergonyes y barbaridats. ¿Qué seria del mon en mans del lliure pensament? ¿Qué de sa familia? El mon no sería més que una gran presó d' assassinos. Axò del lliberalisme en so pensar, obrar etc. no es més que un sistema de pillos per xupar la sanch dels ximplés que tot so creuen com tú.

—Bono, però... ¿qué no me pagarà?

—Sí, homo, axò no es més que una broma per ferte entrá p' el cavat, y no digues més desbarats. Perque no te fasses més dels qui no més predican lliberalisme, lliberalisme.

MIQUEL GAYÁ BAUZÁ, PVRE.

GOIGS DE SANTA MARIA MAGDALENA

Oh Santa hermosa, tan plena
De conhort pe 'l pecador!
Guiaunos joh Magdalena!
Per la via de l' amor.

I

Si ja 'l dimoni, retuda,
Un temps ¡ay! vos possehi,
L' amor de Deu vos trasmuda
En puríssim xerafi
¡Qui del pecat fés esmena
Per á sempre ab tal fervor...
—Guiaunos joh Magdalena!
Per la via de l' amor.

II

Als peus de Jesús postrada,
Besantloshí, derramau
Plors y essencia perfumada,
Qu' ab los cabells aixugau.
Lo casa ne román plena
D' exemple y de bon' olor...
—Guiaunos joh Magdalena!
Per la via de l' amor.

III

La millor part heu triada,
Com ho diu el Bon Jesús;
Y baix d' Ell extasiada
Ja no pensau en res pus.
Beveu com en rica vena
La paraula del Senyor...
—Guiaunos joh Magdalena!
Per la via de l' amor.

IV

Llatzer, mort de quatre dies,
Per vos, germana, reviu.
Prop ja de les derreríes,
De nou, á Jesús ungiu.
L' amor fins vos encadena
A la creu del Saivador...
—Guiaunos joh Magdalena!
Per la via de l' amor.

V

Al sepulcre, tota sola,
Plorant heu perseverat;
Y més prest vos aconsola
Jesucrist ressuscitat;
Als Apòstols duys l' estrena
D' aquesta nova claror...
—Guiaunos joh Magdalena!
Per la via de l' amor.

VI

¡Oh sortada pecadora!...
Vos du semble al costat seu
La qu' es dels Àngels Senyora,
La Vergè Mare de Deu.
¡Ah! nostra esperança alena
Mirantvos en tal honor...
—Guiaunos joh Magdalena!
Per la via de l' amor.

VII

Entre roques solitaries
 Los anys derrers hi passau,
 Y en fervoroses pregaries
 Entr' Angels vos elevau.
 Per si, mèrits á balquena
 Vos premia l' Amador...
 —Guiaunos ¡oh Magdalena!
 Per la via de l' amor.

VIII

Penitenta la més fina,
 Desde l' altura dels cels
 Vessau l' urna alabastrina
 De les llágrimes feèls.
 Brillau sobre 'l món serena.
 Estrella del pecador...
 —Guiaunos ¡oh Magdalena!
 Per la via de l' amor.

M. COSTA, PVRE.

TRADICIÓ POPULAR

Com es qu' es capxeriganys duen corona

UNA vegada el Bon Jesús va dir a tots els animals volatils que aquell qui arribaria primer a n' el cel volant, tendria una corona.

Els aucells ja foren partits vola qui vola per amunt y per amunt, y vos assegura que no n' hi havia cap que no 'u fés de tot

Es qui arribá primer fonch es buscaret, y el Bon Jesús tot d' una li posá sa corona a n' es cap.

S' animaló devallá tot content, no sabia que li passava d' alegria.

Tot emb-u veu es capxerigany que se 'n venia cap a ell ben afuat.

—¡Ay Deu!, diu es buscaret, ¡ja estig perdut!
 ¡Ja no 'n fas altra!

Es capxerigany, com el veu tot tremolant, diu:

—Mira, no tengas por: si 'm vols donar aquesta corona qu' el Bon Jesús t' ha posada, promet baix de jurament no dirte res may.

—¡Velataquí!, diu es buscaret ben aviat.

La hi dona; es capxerigany la se posa, y encara la du.

De llavò ensá, ab tot y viure d' aucells, no ha tocat pus cap buscaret.

Se 'n guarda com de caure.

ANTONI M.ª ALCOVER, PRE.

LLUM Y FOSCA

(apòlech)

Un gall dalt l' abre anfilat
 cantava esperant el sol;
 y dins un buch esfondrat
 hey siuletjava un mussol.

Llum elèctric fèr sa vista,
 cop descuyt, y es gall, fit-fit;
 mentre es lleig *olscurantista*,
 —*hioup!*..... *hioup!*—s' encletxa enfurit.

De la llum que vé de Roma
 cap catòlich en defuig...
 ¡No es bon feèl qui en flastoma
 y els uys cluca ple d'enuig!

B. FERRÁ.

DIETARI AXUT

y en salsa

JURIOL

Dia 9.—Una comissió de dependents del comerç demana *aplegá* cada dia á las vuit des vespre. Ben fet. Demana que ses tendes se tanquin els diumenjes y dies festius, á mitx dia. Molt mal fet. Perque els dies consagrats á Deu, son d' Ell exclusivament. Ses tendes, els diumenjes y festes no s' haurian d' obrí en tot lo dia. Axò seria lo llògich y catòlich.—*Ja tenim moros á la costa...* des *Jonquet*. Ahí n' arribá un d' Alger per doná *baños de fricción* als qui vulgan *cura de moro*. S' anuncia sa próxima arribada d' un altre y d' una mora. S' Historia registrarà *otra invasión musulmana en Mallorca*.

Dia 10.—*Honda en ristre* se doná campal batalla, davés sa *Porta de Sant Antoni*. *Honderos: los muchachos callejeros de nuestra culta Capital*.

Dia 11.—A Santany, á un pescadó *petardista*, mentres se preparava per tirarné un á la mà, feu explosió y li *taconá* un bras. Fa tres dies que davés *Ca's Catalá* n' amollaren un de petardo que matá més de quatre quintás de peix. ¡Vaja una *anarquía!*—A Capdepera un homo se posá es *dogal* á n' es coll y se penjá.

Dia 12.—Sa caló fa buidá la gent de Palma. En aquest temps el ciudadá que no té *casetes*; en fa unes d' *ideals* entre seya y seya que no están ni en ma ni en terra.—Sa gent comensa á posá es *cuero* en ramuy, á n' es banys de sa *Portella*.

Dia 13.—Una veyeta redola pe ses *Escalonades de la S. u.*—Un carro passa per demunt un atlot.—Ahí arribaren repatriats de Filipines.—Gran tormenta de trons, llamps y aygo per llarch.—Un Felanixé robá cabrum, y un bunyolí llenyams de pi.—Se formá un *tromba marina* dins sa bahia de Palma.

BIELÍ

† Dia 19 del corrent passá d' aquest mon al altre mestre Pere Jusep Oliver, pare polítich del nostro editor don Juan Umbert, un dels més antics dins el Gremi de Picapedrers de Palma qui havia merescut l' íntima amistat del eminent escriptor Quadrado. La llarga y penosa malaltia que ha sufert resignadament y sa virtuosa y hourada vida li hajin valgut la eterna glòria.

Rebut y agrahit.

El reputado Sr. Doctor en Medicina D. Pedro Jaume y Matas, nos ha favorecido con un ejemplar de las dos conferencias que, en Diciembre y Enero últimos, dió en el Colegio Médico-Farmacéutico de Palma, dando á conocer, al muy escogido é ilustrado concurso que á oirlas acudió, la *Técnica de los Rayos Roentgen*.

Tan interesante trabajo es otra prueba de la actividad y de los conocimientos que reunen los dignísimos miembros de dicho Colegio, á quienes envía MALLORCA su felicitación cordialísima. ¡Ojalá los otros centros facultativos de nuestra capital dieran pruebas semejantes de su existencia y utilidad!

Los nombres de los Sres. Díera, Sancho, Matas, Bordoy, Fajarnés, Darder, Alvarez, Ribas, Escafi, Serra y otros han levantado muy alto el estudio de la Ciencia Médica en nuestra pequeña patria.

CONSELLS Y ADAGIS AGRÍCOLES

Juriol

Dia 24.—Feis planté d' endivies.

Dia 25.—Per Sant Jaume, soleya la pauma.

Dia 26.—Cohiu es safrá.

Dia 27.—Anau á veure ses *casetes* des sequés.

Dia 28.—Cohiu ses sébes per guardá.

Dia 29.—Sembrau pestanagues y raves.

Dia 30.—Als polls nats dins el Juriol el cap los dol.

CANSÓ:—El dia de Sant Jaume era,
 Per temps me recordaré,
 Que l' amo sé bereyá
 Ab se lloca demunt s' era

Imprenta de Umbert y Mir.—1899.